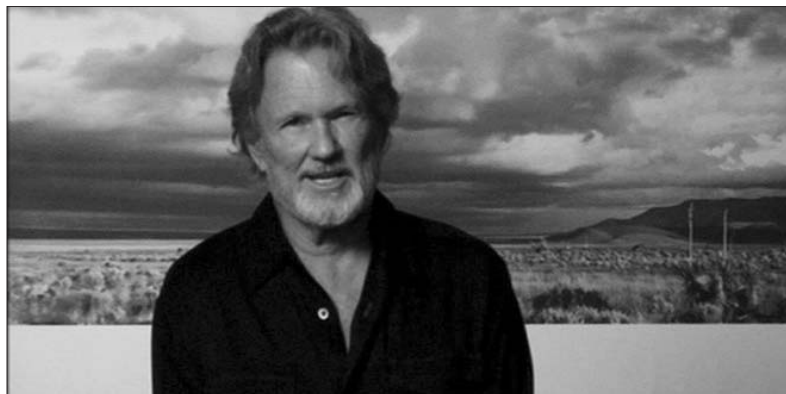

Requiem for Billy the Kid

2006, de Anne Feinsilber

Sinopsi

Lincoln, un poble de 38 habitants, està situat a Nou Mèxic. Perdut enmig del desert i intacte des de l'època de la febre d'or, només ha conegut un moment de glòria que forma part de la llegenda de l'Oest: el 14 de juliol de 1881, Billy El Nen va ser assassinat per Pat Garrett, xèrif de Lincoln. El 2004, el xèrif Tom Sullivan decideix obrir una investigació per determinar si realment va ser Billy qui va morir o no.

Crítica

Al inici de *Réquiem for Billy the Kid*, Tom Sullivan, sheriff del condado de Lincoln, reconeix la admiració que de petit sentia per Pat Garrett, hoy lleva con dignidad y orgullo la placa que años atrás llevó el verdugo de Billy el Niño. La película arranca con la investigación del sheriff Sullivan para acabar con los rumores de que Billy no fue realmente asesinado en julio de 1881 a manos de Garrett, sino que huyó de su asesino y acabó sus días envejeciendo en Hico, un pequeño pueblo de Texas. A partir de esta investigación, la realizadora francesa Anne Feinsilber explora las raíces del mito y los ecos que aún hoy resuenan de ese pasado legendario. Con la voz en *off* de la directora como guía y a lo largo de un itinerario por los escenarios donde se forjó la leyenda conoceremos a las gentes que hoy los habitan, y mientras estos rememoran al mito se van trazando lazos entre pasado y presente, desde la nostalgia por una herencia de rebeldía hasta el consabido y casi fetichista apego por las armas de fuego (ahí Feinsilber retrata a sus personajes con un distanciamiento y un respeto alejados del *entertainment* más carnavalesco de Michael Moore).

La voz de la compositora Claire Diterzi entonando la letra de *Knocking on heaven's door* también ilustra esa relectura con puntos de vista nuevos de temas del pasado (no deja de ser curioso la presencia de tanta voz femenina en una película en la que apenas aparecen mujeres frente a la cámara, detalle que la misma directora destacaba en una entrevista).

En una escena clave de la película el sheriff Sullivan y otros habitantes de Lincoln desenfundan las armas para recrear la 'Guerra de Lincoln County', un episodio histórico que marca el inicio de la carrera criminal de William H. Bonney, alias Billy the Kid. Personajes reales jugando a ser forajidos de leyenda... no será éste el único momento en que la realizadora cruce las fronteras que separan documental de ficción: a lo largo de toda la película Anne Feinsilber juega con todo recurso representativo real o ficticio a su alcance para evocar al mito. Prueba de ello son el uso de fragmentos de *Pat Garrett y Billy the Kid* y *El zurdo* de Sam Peckinpah y Arthur Penn como apoyo al relato de los acontecimientos históricos y, sobre todo, la resurrección del mismo Billy que, interpretado por Kris Kristofferson (el Niño de ficción por excelencia), desde el *off* de la

narración recuerda su tiempo, amistades y asesinatos, dialoga con la directora y hasta le tira los tejos (para que luego digan que no llegó a viejo). Horizontes del oeste filmados en religioso formato *scope* son el telón de fondo de ese diálogo imaginario. Además el mismo Kristofferson aparece como entrevistado (haciendo, ahora sí, de sí mismo), así como Rudy Wurlitzer, el guionista de *Pat Garrett y Billy the Kid*.

Si al principio puede parecer que el interés del documental es seguir un proceso policial sobre la auténtica identidad de Billy, pronto nos daremos cuenta de que la búsqueda de la realizadora se centra en la cara más trágica y romántica del mito, el mismo perfil del personaje que trazó Sam Peckinpah en *Pat Garrett y Billy the Kid*. En pos de ese ideal romántico Feinsilber establece paralelismos entre los itinerarios vitales y artísticos de Arthur Rimbaud y Billy el Niño, y sus respectivas relaciones de amistad y violencia con Garret y Verlaine. El forajido americano y el poeta francés comparten la misma condición de niño prodigio, además de un espíritu rebelde, inconformista y marcado por la tragedia.

Voces del presente se mezclan con ecos del pasado, testimonios reales con voces de ficción para tejer una reflexión sobre el paso del tiempo y la derrota del espíritu rebelde frente a nuevos valores más conservadores. El hecho de que la realizadora rescite a Billy no sólo es una (excelente) licencia narrativa y poética, es además algo que los personajes de la película piden desesperadamente. En una época en la que los Pat Garretts se han hecho con el poder en Estados Unidos (una idea que sugiere precisamente el guionista del film de Peckinpah), la recuperación de los viejos mitos en su aspecto más inconformista y combativo se revela imprescindible. "Acabaron con los bisontes, acabaron con los indios y acabaron con los desesperados, la muerte de Billy es el último paso en la civilización del territorio" sentencia a lo largo de la película. La llegada de la ley y el orden debía cobrarse sus víctimas, y con ellas desapareció un espíritu que hoy más que nunca se hecha de menos.

(Gerard Casas, *Blogs & Docs: revista online dedicada a la no ficción*, <http://www.blogsandocs.com/?p=222>, consulta 24-05-2010).

Fitxa tècnica

Direcció ······ Anne Feinsilber
Guió ······ Jean-Christophe Cavallin,
Anne Feinsilber
Producció executiva ··· Jean-Jacques
Beineix
Producció ······ Carine Leblanc
Música original ······ Claire Diterzi
Fotografia ······ Patrick Ghiringhelli
Muntatge ······ Pauline Gaillard
So ·········· Thierry Lebon
Nacionalitat ······ França, EUA
Durada ·········· 86 min.

Fitxa artística

Kris Kristofferson ······ Ell mateix
i veu de Billy the Kid
Rudy Wurlitzer ········ Ell mateix
Tom Sullivan, xèrif ······ Ell mateix

L'Oest etern

Entrevista amb Feinsilber

Tots hem somiat que Elvis tenia una vida tranquil·la a Hawaï, que Jim Morrison escrivia poesia a l'Amèrica Central i que James Dean guanyava carreres de cotxes a Lapònia. I Billy el Nen? Tot imaginant que va sobreviure a Pat Garrett, Anne Feinsilber lliura una meravellosa paràbola sobre la rebel·lió i l'envelliment. Reuní amb la directora de *Requiem for Billy the Kid* [...].

Com va sorgir la idea de fer la pel·lícula?

D'una banda prové d'un article publicat al *New York Times* que deia que el xèrif de Nou Mèxic - per tant el successor de Pat Garrett - havia obert una investigació sobre si Garrett havia mort realment Billy, i sobre com Billy va escapar de la presó matant els seus dos captadors en circumstàncies encara misterioses. Tot plegat em va intrigar, perquè per a mi fins aleshores Billy el Nen era un personatge fictici, de pel·lícula de l'Oest... Així que vaig decidir anar allà i trobar-me amb el xèrif. D'altra banda, feia temps que em rondava pel cap la possibilitat de fer una pel·lícula on la narració de la imatge fos diferent de la narració sonora. No volia fer un documental clàssic per explicar la vida de Billy el Nen ...

Ja se sentia atreta aleshores per les llegendes de l'Oest americà?

M'encanten els westerns! Vaig créixer veient-ne, jo era de la generació de 'La Dernière Séance' [programa televisiu]. Més tard em van dir que normalment a les noies no els agraden els westerns ...

Això diuen. Vostè ofereix fins i tot una mirada nostàlgica, quan diu que la mort de Billy el Nen el 1881 és "la fi de la domesticació de l'Oest"...

Un dels temes subjacents a la pel·lícula és: què vol dir l'envelliment d'una persona, i què vol dir l'envelliment d'una civilització? Billy és simptomàtic, en aquest sentit. Pat Garrett és un Billy the Kid que envella. Tota persona està obligada a fer un seguit d'eleccions en arribar a l'edat adulta. I això també és aplicable a les civilitzacions. És aplicable a l'Oest Americà, que va ser un moment de la conquesta en què els nord-americans tenien la impressió que "portaven" la civilització. La fi de la conquesta de l'Oest és la fi d'un període molt important als Estats Units, ve a ser una mica mite de la creació del país, que encara impregna els seus habitants. El que m'interessava era l'obvi paral·lelisme entre aquesta conquesta i la conquesta de l'Iraq. De fet Bush va explotar molt el tema del cowboy com a vector de civilització i democràcia. Durant el rodatge, teníem ben bé aquesta sensació viure el final d'una era, una època crucial. Realment, quan un pensa en el tema de l'envelliment, frega el tema de la nostàlgia.

D'on surt la idea de relacionar Billy the Kid amb aquest altre símbol de la joventut que és Arthur Rimbaud?

Quan pensem en la rebel·lia i la joventut ens ve al cap, entre d'altres, Rimbaud. Hi ha, a més a més, una foto de Billy que s'assembla curiosament a una altra de Rimbaud prou coneguda. Tots dos són uns fora de la llei, a la seva manera. Tot rellegint Rimbaud, em va semblar evident... Puc entendre que algú trobi

el paral·lelisme absurd, però per a mi no és una comparació, sinó un aclariment. La idea va sorgir molt abans del rodatge i estava, des del principi, al cor de la pel·lícula.

Quins records guarda del rodatge?

Tots! Aquesta pel·lícula és atípica en diversos sentits. En primer lloc, perquè no tenia cap productor al darrere quan vaig tenir la idea i vaig decidir fer-la passés el que passés. No va ser fins un mes abans del rodatge que Cargo va sentir parlar de la pel·lícula i es va unir a nosaltres, i Jean-Jacques Beineix, que també la va produir i ens van ajudar molt -ell també és un fora de la llei!. La filmació va començar sense finançament, però paradoxalment -per diverses raons- vam decidir rodar en 35 mm, que és molt més car, malgrat la reducció de l'equip. En definitiva, que ens preniem per extraterrestres, quan vam arribar a Lincoln (la ciutat on va viure Billy), un poble de 28 habitants! Per a ells, veure uns francesos interessats per la llegenda del racó era increïble. I, tanmateix, funciona! És l'aliança dels contraris. Té un toc molt artesanal que m'agrada i reivindic, i que funciona. Tornem a trobar aquest toc en la música de Claire Diterzi: també la fa tota sola, amb pocs recursos però amb uns resultats que funcionen.

Com va ser la seva col·laboració amb Claire Diterzi?

És una història difícil de creure: en concloure el rodatge, vaig deixar els Estats Units. El mateix dia d'arribar a França, me'n vaig anar a veure un espectacle de Decoufflé de Chaillot en un moment que tenia la ment ocupada buscant la música de la pel·lícula. Durant l'espectacle, vaig sentir la música que Claire havia compost per a Decoufflé... Va ser amor a primera vista; seria aquella, la música de la pel·lícula. Saltava a la vista. Vam intercanviar algunes idees, i des de la primera maqueta va ser genial.

No va ser complicat, ser un equip de dones en un ambient d'homes?

Crec que això va jugar al nostre favor. És cert que no hi ha dones a les imatges, però gairebé totes les persones que hi ha al darrere ho són. També és per això que vaig voler que la música la fes una dona. La versió de la Claire de *Knockin' on Heaven's Door* és magnífica, perquè és sensual i molt femenina. Un home, òbviament, hauria fet una pel·lícula molt diferent. Jo sóc l'antítesi de Peckinpah... En realitat no sé per què m'interessa un món d'homes, però m'agradava el contrast de la situació. Crec que va jugar al nostre favor: quan el xèrif va obrir la investigació, es va sentir aclaparat pels mitjans nord-americans. De totes les opcions que tenia, em va triar a mi perquè era una història a part, una autèntica *outsider*!

És genial veure aquestes persones per a les quals Billy era un veí, un amic dels avis, mentre que per a nosaltres és una llegenda...

Això és el que ens va donar el punt de partida de la pel·lícula. Tot és espontani, a partir d'aquí: són els paisatges de Lincoln, la gent d'allà, que viatgen a cavall, porten un Colt a la cintura, fan tots l'90 m ... Aquestes persones són reals, res s'ha inventat o alterat. Quan vam anar a Cannes tothom pensava que eren actors disfressats!

Cannes, una gran aventura?

Tinc la impressió que hi va haver una bona reacció. Aquesta no és una pel·lícula que un pugui definir fàcilment, i això ha jugat a favor i en contra. La selecció va ser una gran sorpresa, vam ser els que hi presentàvem la pel·lícula més petita. Portar els xèrifs a Cannes va ser molt divertit!

Com va anar la teva trobada amb Kris Kristofferson, la veu de la V.O.?

Molt bé! Per a mi només hi havia dues opcions per a la veu de Billy en anglès, Kris i Bob Dylan. Dylan perquè també apareixia a la pel·lícula de Peckinpah (*Pat Garrett & Billy the Kid*, del 1973, en què Kris Kristofferson interpretava Billy), perquè ha dit sovint que era una reencarnació de Billy el Nen, perquè de vegades recupera Rimbaud a les seves cançons i per la seva veu única. Però no vaig aconseguir contactar amb ell. Com que m'havia planejat entrevistar Kris sobre el seu paper en la pel·lícula de Peckinpah, ràpidament em vaig adonar que seria perfecte per a la veu de Billy. Ho va fer perquè li agrada molt la pel·lícula, i també perquè el paper de Billy el va marcar per sempre. Va créixer interpretant Billy the Kid. Quan Peckinpah el va cridar per fer el paper, ell ja hi estava ficat ben endins. Per a ell tenia força sentit tornar a donar veu a Billy després de tant de temps.

l'elecció d'Arthur H per a la versió francesa?

La veu va ser un autèntic problema durant el muntatge. Per raons pràctiques, vam començar muntant la pel·lícula amb veus en francès. Li vaig demanar a un amic actor que vingués a fer la veu, però no funcionava gens. En primer lloc, perquè Billy era americà i no francès, i després perquè, com a actor, el meu amic es prenien la veu de Billy com un paper. Funciona a la perfecció amb Kris, però no amb la veu francesa... Va ser en aquest moment que em vaig adonar que la clau del problema era trobar un cantant, no algú que entengués la veu de Billy com un paper. Kris no interpreta Billy the Kid; és Billy the Kid. En francès, un cantant també s'aferraria a les paraules, als textos, i no a la interpretació d'un personatge. A partir d'aquí, immediatament vaig pensar en Arthur H., a qui li va agradar molt el text.

Al final de la pel·lícula, el xèrif Sullivan subratlla que "als vius els devem respecte, als morts la veritat." Estàs decebuda per no donar resposta al mite segons el qual Billy el Nen va morir de mort natural 1950?

Des del començament, vaig partir del principi que no hi hauria resposta. Un mite és un mite, sigui quina sigui la veritat. Per a mi, la recerca era en realitat un pretext; preferia la part de "cerca", la idea que aquests xèrifs estan buscant alguna cosa sobre Billy i tenen d'entrada més admiració per Pat Garrett, fins que acaben dient "No hi ha homes bons, ni homes dolents, només homes amb unes circumstàncies". Per a un xèrif nord-americà més aviat maniqueu, arribar a dir que no hi ha bons ni dolents suposa un llarg camí. Era aquest aspecte el que m'interessava. Per tant, no em vaig endur cap decepció per la falta de resposta...

Entrevista realitzada per Jean-Nicolas Bernichi per a Evène.fr - gener del 2007
<http://www.evene.fr/cinema/actualite/interview-anne-feinsilber-requiem-billy-kid-arthur-peckinpah-616.php>

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Gràcies.